

Nr 86.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för uppförande af tre bostadshus för betjäning vid Vänersborgs hospital och asyl; gifven Stockholms slott den 15 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för uppförande af tre bostadshus för betjäning vid Vänersborgs hospital och asyl på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 81,400 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD.
Statsråden PETERSSON
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde härefter:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att i afvaktan på den proposition, som kunde komma att aflåtas angående uppförande af bostadshus för betjäning vid Vänersborgs hospital och asyl, för ändamålet beräkna ett anslag af 81,400 kronor.

Då utredningen angående denna fråga numera föreligger afslutad, ber jag att få underställa densamma Kungl. Maj:ts pröfning.

Medicinalstyrelsen.

I skrifvelse den 27 september 1911 anförde medicinalstyrelsen följande.

Vänersborgs hospital och asyl, med plats för 1,080 sjuka, är beläget 6 å 7 kilometer från Vänersborgs stad. Antalet vid anstalten anställda manliga personer uppgår till 129, nämligen 81 för sjukvården och 48 för ekonomiafdelningarna. För dessa äro i hospitalets hus bostadslägenheter visserligen anordnade, men de äro afsedda till största delen för ogifta personer. Endast för ett mindre antal finnas hittills familjebostadslägenheter om 1 å 2 rum och kök, beräknade för innehafvarna af viktigare betjäningposter. För närvarande hafva dessutom 8 skötare beredts familjebostäder genom uppförande af två byggnader, hvar till medel beviljats genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 17 juni 1908.

Det sålunda befintliga antalet bostadslägenheter, afsedda för gift personal vid Vänersborgs hospital, har emellertid visat sig icke vara tillräckligt att fylla anstaltens behof. Redan vid föregående framställningar om anslag till bostadshus för gift personal vid hospitalen har medicinalstyrelsen, varit i tillfälle att såsom allmän iakttagelse framhålla, huru viktigt det är att, om man skall kunna fästa vid hospitalen de för sjukvården verkligt intresserade af betjäningen, för dem anskaffa familjebostäder. På intet område torde betjäningens fordran att få bilda familj och erhålla därför lämplig bostad vara naturligare än inom sjuksjukvården, där de lediga stunderna böra utfyllas på ett sätt, som bäst motväger det ansträngande och nedtryckande arbetet. Vid brist på erforderliga lägenheter inom hospitalens egna områden har medicinalstyrelsen också för att tillmötesgå betjäningens framställningar om beredande af familjebostäder beviljat hyresbidrag åt en del befattningshafvare, för hvilka lämpliga bostadslägenheter i anstalternas hus icke kunnat beredas, och på så sätt möjliggjort för dem att förhyra familjebostäder utom hospitalen. Sådana hyresbidrag utgå numera vid rikets samtliga hospital.

Särskildt vid Vänersborgs hospital har det emellertid visat sig omöjligt att i hospitalets närmaste omgifning förhyra några bostäder, emedan den hospitalet närliggande jorden tillhör staten eller är af fideikommissnatur, och inga disponibla lägenheter där stå till buds eller få uppföras. På denna grund hafva de gifta befattningshafvare, som tilldelats hyresbidrag, måst söka sig in till Vänersborg eller åtminstone till platser, som ligga flera kilometer från hospitalet, och olägenheterna för såväl hospitalet som betjäningen af så stora afstånd från hemmen till verksamhetsområdet ligga i öppen dag. Den 1 innevarande månad utgick likväl hyresbidrag till ej mindre än 12 sjukskötare, hvilka alltså nödgas hafva sina familjer boende relativt långt borta från hospitalet.

Uti skrifvelse den 28 oktober 1910 till vederbörande direktion hade tillförordnade öfverläkaren vid Vänersborgs hospital E. Lauritzen, med framhållande af svårigheterna med så aflägsset boende sjukvårdsbetjäning, anført, bland annat, att en mycket högre procent gifta skötare än den dåvarande (omkring 21 %) skulle vara till största nytta för sjukvården och säkerligen skulle uppnås, om möjlighet att erhålla familjebostad vore i större utsträckning för handen; i motsatt fall komme hospitalet sannolikt att gå miste om mången duglig skötare.

Angående ekonomibetjäningens bostadsförhållande framhöll Lauritzen, att åtskilliga hithörande personer måst på grund af otillräckligheten af bostäder inhysas i lokaler, som vore behöfliga för annat ändamål. Det mest trängande behovet af familjebostäder uppskattade tillförordnade öfverläkaren Lauritzen till 8 för sjukvårdsbetjäningen och lika många för ekonomibetjäningen.

Under åberopande af hvad tillförordnade öfverläkaren Lauritzen sålunda anført, har direktionen för hospitalet uti skrifvelse den 28 oktober 1910 hemställt, att styrelsen ville vidtaga de åtgärder för afhjälpande af nämnda behof, som kunde finnas lämpliga.

Denna byggnadsfråga var, enligt hvad styrelsen upplyser, föremål för pröfning vid den af generaldirektören Linroth den 27 maj 1911 verkställda inspektion af hospitalet. Det meddelades därvid, att 15 af hospitalets bästa skötare komme att flytta till Västerviks hospital, där de hade utsikt att få sig upplåtna familjebostäder eller tillfälle att förhyra sådana. Behovet af ytterligare familjebostäder vid nu ifrågavarande anstalt ansågs såväl på grund häraf som af hvad i öfrigt förekommit vara ådagalagdt. Behovet ansågs emellertid tillsvidare kunna tillgodoses genom uppförande af tre bostadshus af samma typ som de förut vid anstalten befintliga, endast med den ändring, att å nedra botten utrymmet disponerades så, att hvarje familj erhöles 2 rum och kök. Plats för husen utsågs strax utanför porten till det egentliga hospitalsområdet.

För egen del har medicinalstyrelsen anført, att den emot hvad sålunda vid inspektionen föreslagits icke hade något att erinra. Byggnadstypen med två lägenheter om 2 rum och kök i bottenvåningen blir densamma, som af Kungl. Maj:t och Riksdagen godkänts för Uppsala hospital och asyl. Bostadslägenhet bör i dessa hus anvisas åt befattningshafvare, som pröfvas berättigad till sådan förmån, oberoende af om han tillhör sjukvårds- eller ekonomiafdelning. Antalet bostadslägenheter blir i tre hus tillsammans sex à 2 rum och kök och sex à 1 rum och kök, de senare inredda med särskilda ingångar till

rum och kök, hvarigenom de kunna allt efter behof apteras till bostäder för gifta eller ogifta personer.

Medicinalstyrelsen har genom sin biträdande arkitekt Ture Stenberg låtit utföra ritningar och kostnadsförslag till dessa hus, afsedda att uppföras af trä, och har Stenberg beräknat kostnaden för ett hus till 24,400 kronor, alltså för tre hus till 73,200 kronor. Ledningar för vatten- och aflopp samt för elektrisk belysning hafva af kaptenen Carl J. Insulander och ingenjören Carl A. Rossander beräknats kosta 4,500 kronor, respektive 3,700 kronor. Sammanlagda kostnaden för de föreslagna tre husen skulle alltså blifva 81,400 kronor, och hvarje hus komplett färdigt skulle kosta 27,133 kronor 33 öre. Motsvarande kostnad för de hus, till hvilka Kungl. Maj:t och Riksdagen anvisat medel genom ofvannämnda nådiga bref den 17 juni 1908, var 26,400 kronor. Skillnaden förklaras af de nu föreslagna husens mera aflägsna läge från förutvarande ledningar för vatten och belysning samt af stegringen i arbets- och materialpriserna.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har medicinalstyrelsen hemställt, det täcktes Kungl. Maj:t till Riksdagen aflåta nådig proposition om anslag å 81,400 kronor till uppförande af 3 bostadshus af trä för betjäning vid Vänersborgs hospital och asyl.

Öfverintendentsämbetet, hvars utlåtande infordrats, framställde vissa anmärkningar mot ritningarna samt anförde, att kostnaderna för ett par poster borde höjas med tillhoppa 740 kronor, hvaremot kostnads-posten för kakelugnar skulle, om man begagnade enklare material, kunna nedbringas med tillsammans 400 kronor. Den merkostnad, som sålunda skulle tillkomma utöfver den af arkitekten Stenberg beräknade, ansåg öfverintendentsämbetet emellertid, då det vore meningen att uppföra de tre byggnaderna samtidigt, det vara möjligt att undgå vid en entreprenad. Byggnaderna skulle sålunda kunna utföras för den äskade anslagssumman, därest ett i allo enkelt utförande iakttoges. Skola däremot ritningarna strängt följas, säger öfverintendentsämbetet, erfordras ett tillägg af 830 kronor per byggnad eller i rundt tal 2,500 kronor inalles, i hvilket fall alltså byggnaderna komma att kräfva en kostnad af 83,900 kronor.

Öfverintendentsämbetet.

I anledning af öfverintendentsämbetets utlåtande har därefter arkitekten Stenberg afgifvit ett tjänstememorial, däri han uttalat, att den för alla byggnaderna beräknade totalkostnaden af 81,400 kronor vore tillräcklig, dock skulle vid uppgörande af entreprenadkontrakt och arbets-

Arkitekten
Stenberg.

beskrifning ämbetets erinringar iakttagas samt enkla och för byggnadsplatsen och trakten lämpliga arbetsmetoder användas.

Sedan dessa handlingar inkommit till Kungl. Maj:t, erhöll jag emellertid från järnvägsstyrelsen den under anslagstiteln, utgifter för kapitalökning, i statsverkspropositionen omnämnda utredning af de utaf Kungl. Maj:t tillsatta sakkunniga för nedbringande af byggnadskostnaderna för bostadshus vid statens järnvägar. Då det vid en jämförelse mellan de af denna kommission gjorda beräkningar och ritningar, å ena sidan, och de nu af medicinalstyrelsen öfverlämnade, å den andra, syntes mig kunna ifrågasättas, huruvida icke med iakttagande af de utaf kommissionen gjorda anvisningarna vissa besparingar skulle kunna erhållas, öfverlämnade jag handlingarna till medicinalstyrelsen för undersökning i sådant afseende.

Medicinalstyrelsen.

Nu har medicinalstyrelsen i ett den 15 januari 1912 dagtecknadt utlåtande yttrat sig i denna fråga. Efter en detaljerad jämförelse kommer styrelsen därvid till det resultat, att det af styrelsen föreslagna byggnadssättet är för det nu afsedda ändamålet lämpligast, samt hemställer, att styrelsens förslag måtte få utföras oförändradt. På de närmare detaljerna af denna styrelsens utredning torde jag icke här behöfva ingå.

Öfverintendentsämbetet.

Därefter har öfverintendentsämbetet i afgifvet utlåtande anført, att ämbetet på de af medicinalstyrelsen andragna grunder funnit skäl icke föreligga att för här ifrågavarande fall göra någon ändring i ämbetets tidigare uttalande i ämnet, helst merkostnaderna för genomförandet af styrelsens förslag vore jämförelsevis så obetydliga, att de enligt ämbetets mening fullt uppvägas af de fördelar, som sagda förslag otvifvelaktigt innebure.

Departementschefen.

Såväl medicinalstyrelsen som öfverläkare vid olika hospital hafva upprepade gånger framhållit önskvärdheten af att familjebostäder beredas skötarepersonalen vid hospitalen. Detta har äfven erhållit en påfallande bekräftelse af det af styrelsen omnämnda förhållande, att 15 skötare ämnade flytta från Vänersborgs till Västerviks hospital för att erhålla tillgång till familjebostäder. För hospitalen är det uppenbarligen en verklig fördel, om de erhålla ett större antal gifta skötare, hvilka äro mera benägna att stanna på sina platser. Härigenom förekom-

mes för stora växlingar inom personalen, något, som tydligen för ett godt resultat af hospitalsvården är betydelsefullt. Vid Vänersborg synas emellertid på grund af afståndsförhållandena några familjebostäder icke kunna åstadkommas, utan att staten bygger erforderliga bostadshus.

Hvad kostnadsbeloppet beträffar förefaller detta nog så högt. De här föreslagna ritningarna öfverensstämma emellertid med dem, som på senare åren kommit till användning vid byggandet af dylika hus, och kan jag icke mot medicinalstyrelsens och öfverintendentsämbetets afstyrkande för närvarande förorda några ändringar i de föreslagna anordningarna. Jag förutsätter dock, att de af öfverintendentsämbetet föreslagna förenklingsåtgärderna iakttagas, så att kostnaderna kunna hålla sig inom det beräknade beloppet.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för uppförande af tre bostadshus för betjäning vid Vänersborgs hospital och asyl på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 81,400 kronor.

Till denna af statsrådets öfriga medlemmar biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.
